

**İNSAN
NEYİ
ARAR?**

İnsan Neyi Arar

Zekeriya Efiloğlu

Genel Yayın Yönetmeni: Hayati Bayrak

Yayın Koordinatörü: Erol Şahnacı

Editör: Recep Fatih Şafak

Sayfa Tasarımı: Burhan Maden

Kapak Tasarımı: Altamira Ajans

Hayat Yayınları: 826

İnsanın Potansiyeli: 9

1. Baskı: İstanbul / Ocak 2026

ISBN: 978-605-151-615-8

Yayıncı Sertifika No: 75092

© 2026 Hayat Yayıncılık, İletişim, Yapım, Eğitim Hizm. ve Tic. A.Ş.

Tüm yayın hakları anlaşmalı olarak Hayat Yayınları'na aittir.

Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir; izinsiz çoğaltılamaz, basılamaz.

Baskı: Alioğlu Matbaacılık

Sertifika No: 45121

Molla Gürani Mahallesi Oğuzhan Caddesi No: 15 Kat: 3 Daire: 5

34093 Fındıkzade - Fatih / İstanbul Tel: (212) 613 11 00 | Gsm: (530) 259 80 96

www.hayatyayinlari.com | e-posta: hayat@hayatyayinlari.com

ZEKERİYA EFİLOĞLU

İNSAN NEYİ ARAR?

Hayat

ZEKERİYA EFİLOĞLU

28 Mart 1972’de, Karadeniz’in sisli dağlarının koynunda, Akkuş’un serin bir sabahında bir bebek doğdu. O bebek, yalnızca bir ömrün değil, nice gönle dokunacak bir hikâyenin, uzun bir adanmışlık yolculuğunun ilk cümlesiydi.

Alfabeyi Ünye’de tattım; öğretmenlik düşlerim, Ladik’in rüzgârında şekillendi. Süleyman Demirel Üniversitesi, bana sadece bir meslek değil; duruşumu, sesimi, kimliğimi verdi. Henüz 21 yaşımdayken Türkiye’nin en güneyinde, Hilalli İlköğretim Okulunda “çocuklar” diye başlayan ilk cümlem, kara tah-tadan önce çocuk yüreklerine yazıldı.

O günden beri harfleri tahta silgisine değil, insanların hafızasına ve kalbine işliyorum.

Şanlıurfa’dan Gaziantep’e uzanan bu yolculuk, yalnızca ders ziliyle sınırlı kalmadı. Televizyon kameralarına, radyo mikrofonlarına, gazete sütunlarına ve kitap sayfalarına taşındı. Müdür odalarının resmiyetinde değil, okul koridorlarının gürültüsünde buldum hayatın gerçek ritmini. Her çocuk, ayrı bir evren; her öğretmen masası, toprağa ekilmiş yeni bir umut oldu. Bahar TV’de Dönemeç, Kanal 5’te Ahde Vefa ve Yansımalar ile ekrandan ses verdim; radyoda nefes, gazetede kelime oldum.

Türkiye Yazarlar Birliği Gaziantep Kurucu Başkanı olarak kelimelerin sınırlarını zorladım. Yarışmalar düzenledim, kitaplar bastım; Yapraktaki Damlalar, Bir Şiirdir Öğretmen, Sana Emanet... Pek çok antolojide genç kalemlere köprü oldum. Yine de kendimi ne yalnızca yazar ne yönetici ne öğretmen olarak gördüm. Ben, okyanusunu kaybetmiş ama hâlâ denizi düşleyen bir kum tanesiyim.

2003-2010 yılları arasında Gaziantep Eğitim-Bir-Sen Şube Başkanlığı yaptım; eğitim dünyasında ses olmaya, yankı bırakmaya çalıştım. 2019-2024 arasında Gaziantep Büyükşehir

Belediyesinde Gençlik Hizmetleri ve Spor Daire Başkanı olarak gençlik ve sporun nabzını tuttum.

Benim işim, mesai saatlerine sığmaz; yollarda, kürsülerde, kalplerde devam eder. Seminerlerimde maneviyatı, aileyi, sevgiyi harmanlayarak “insan kalabilmenin” sırrını fısıldarım.

Evliyim,  ocuk babasıyım. Ama en çok bu ülkenin yarınlarına babalık yapmaya çalışırım.

Ben, Anadolu’nun tozlu yollarında yürüyen, kimi zaman bir ocuk gülüşünde, kimi zaman bir kitap satırında saklanan yolcuym. Adım Zekeriya Efiloğlu, okyanusunu kaybetmiş bir kum tanesi... Ama içinizden bir tanesi.

İÇİNDEKİLER

Yüreğin Sırrına Yolculuk: Huzurda Olmak.....	11
Yüreğin Eşiğinde: Sevgiyle Dirilmek.....	19
Varlıkta Yoldaşlık: İnsanın En Derin Bağı.....	23
Ruhun Sonsuz Özlemi: Allah'a Özlem.....	29
Kalbin Pusulası: Aşkın İzinde.....	35
Kelam Ötesi: Gönülden Gönle Köprüler.....	41
Ruhun İlk Limanı: İyi Bir Aile.....	47
İnsanın ve Başarının Sonsuz Yankısı.....	53
Varlığın En Derin Yankısı: Kendini Gerçekleştirme.....	61
Yaşamın Unutulmuş Lisanı.....	67
İnsanı Ayakta Tutan Duygu: Güvende Hissetmek.....	73
Sessiz Çılgılık: Herkesin Duyulmak İsteddiği Gerçek.....	79
Kayıp Halka: Maneviyat Arayışı ve Anlam.....	85
Gönül Dili: Kelimelerin Ötesindeki Samimiyet.....	91
İnsanın En Derin İhtiyacı: Dürüstlük.....	97
Hazineler Haritası: Manevi Zenginliğe Yolculuk.....	103
Hikmet Yolculuğu: Doğru Bilginin Peşinde.....	109
Yarım Kalan Hikaye: İyi Bir Eşin İzinde.....	115
Kelebek Etkisi: Bir İyiliğin Dönüştürdüğü Dünya.....	123
Kaderin Dokunuşu: İmtihanın Sırrı.....	129
Hayatın Rotası: Meslek ve Anlam Arayışı.....	135
Derinlik Arayışı: Karakterin İnşası.....	141

Bilinç Arayışı: Eğitimin Ötesi.....	147
Bedenin Fısıltısı: Sağlık ve Dengenin Yolu.....	153
Görünmez Köprüler: Anlaşılmanın Sanatı.....	161
Yalnızlığın Panzehiri: Gönül Köprüleri.....	165
Benim Gölgelerim: Duygusal Farkındalık.....	169
Bilinmeyen Kıymet: İnsanın İçsel Değeri.....	173
Peygamberin İzinde: İnsan ve Önderlik.....	177
Gölgelerin Ötesi: Gerçeğin İzinde.....	185
Bilinmeze Açılan Kapı: Varlık ve Anlam.....	191
Zihnin Labirenti: Doğru Düşünceyi Bulmak.....	199
Ruh, Yürek ve Aklın Peşinde.....	205
Bize Kalan Son Hediye: Sessizlik.....	215
Hazzı Erteleyip Anlamı Beklemek.....	221
Vefa, Bir Mevsimi Değil, Bir Ömrü Yaşatmaktır.....	229
Hep Bir Şey Eksik, Hep Bir Şey Yarım: Meraktan.....	235
Göklerle Fısıldaşan Bir Yeryüzü Kelimesi.....	245
Hatıraların Kırık Aynaları: Masumiyetin Peşinde.....	253
Bu Yolculuk Bitmez: Kendine Yolculuk.....	259

*“İnsan Neyi Arar”, kalbin en eski sorusuna
modern zamanın yankılarıyla
verilen bir cevaptır.*

*Bu kitap, insanın manevi
yolculuğunda kimi zaman bir dua
kimi zaman bir aynadır;
kaybolduğumuz anlarda
bize yön gösteren sessiz bir pusula...*

*Her sayfasında yüreğin kıyısına vuran
bir hakikat sesi vardır:
sevginin dirilttiği kalpler,
imtihanla arınan ruhlar,
sessizlikte yeniden doğan anlamlar.*

*Bu yolculukta insan, sadece Allaha değil,
kendine, insana ve hayata da yaklaşır.*

*Çünkü arayış, aslında varoluşun en güzel duasıdır
ve bu kitap o duayı kelimelere döker.*

Yüregin Sırrına Yolculuk: Huzurda Olmak

İnsan, var olduğu ilk andan beri sonsuz bir izi sürer: Huzur... Bir bebek, karanlığın ortasında annesinin kalp atışlarında bir liman gibi huzur bulur; bir ihtiyar, gözlerini sonsuzluğa kaparken Yaradan'a dönen son bakışında derin bir dinginliği arar. Zaman değişir, çağlar devrilir, gökdelenler yükselir, makineler düşünür hâle gelir fakat insanın kalbinde o ilk günkü kadar yalın ve masum bir arayış hep saklı kalır. Ne tahtlar ne teknolojiler ne zaferler ne zaafılar... Hiçbiri susturamaz ruhun en sessiz duasını: **Huzur arayışını...**

Kur'an-ı Kerim, insanlığın çağlar boyunca süren huzur arayışına en kadim ve en sarsılmaz cevabı verir: **"Bilesiniz ki kalpler yalnızca Allah'ın zikriyle huzur bulur."** Bu ayetin tefsirinde İbn Atâullah el-İskenderî şöyle der: **"Sükûnetin membaı Allah'tır. O'nun dışındaki her şey fânidir, gelip geçicidir. Değişken olana tutunan onunla birlikte savrulmaya mahkûmdur."**

Peygamber Efendimiz (s.a.v.), dünya hayatının cazibesine karşı değişik hadislerde uyarır: **"Dünya tatlı ve çekicidir," "Allah sizi orada imtihan edecektir," "Dikkat edin, dünya sevgisi her kötülüğün başıdır."**

Demek ki dünya, dışı süslenmiş bir sahne, içi ise sınavlarla örölü bir geçittir. O, huzuru vadeder ama sunamaz çünkü dünya fâniliğın yurdudur. Gerçek huzur, arayışın kendisinden ziyade o arayışın Allah'a yaklaştırdığı yerde saklıdır. Dünya bir duraktır, huzur ise vuslatın hediyesi ...

◆

Dünyanın dışı, fâniliğın yurdudur ve vaat ettiği huzuru sunamaz. Gerçek huzur, arayışın kendisinde değil, kalbin O'na doğru attığı her adımda saklıdır. Çünkü asıl menzilimiz vuslattır, dünya ise sadece bir duraktır.

◆

Epiktetos'un “**İnsanı üzen şeyler, hem olayların kendisi ama en çok onlar hakkındaki yargılarıdır.**” anlayışı, aslında hayatın yükünü dışarıda değil içerde taşıdığımızı anlatır. Olayların kendisi çıplak bir gerçektir; ne acı ne mutluluk barındırır. Onlara anlam katan, zihnimizin ve kalbimizin bakışıdır. Aynı olay, bir insan için yıkım olurken bir başkası için olgunlaşma fırsatı olabilir. İşte bu yüzden mutluluğın yahut mutsuzluğın kaynağı dış koşullardan ziyade iç dünyamızda saklıdır. Bakış açısını değiştirmek, karanlık bir odada yeni bir pencere açmak gibidir; ışık hep vardı ama onu görecek göz ve gönül ayarına ihtiyaç vardı. İnsan, yargılarını dönüştürdüğüçe olayların esiri olmaktan çıkar kendi ruhunun efendisi olur.

İbn Rüşd'ün “**Kendini bilmeyen, hiçbir şeyi bilemez; kendini bilen ise evrenin kapılarını aralar.**” anlayışı, insanın varoluş serüveninin merkezine işaret eder. Çünkü hakikati kavramak, fâni âlemin karmaşık perdelerinden önce insanın kendi iç dünyasının sırlarını çözmesiyle mümkündür. Tasavvufun özü de tam burada başlar: nefsi tanımak, ruhun derinliklerine nüfuz ederek Rabb'ini tanımaya açılan bir kapı bulmaktır. “**Ben gizli bir hazine idim, bilinmeyi sevdim ve mahlukatı**

yarattım.” kutsi kelamı, insanın yaratılış gayesini bir davet gibi dile getirir. Bu davete kulak veren insan, nefsin gölgelerinden sıyrıldıkça kalbindeki ilahi ışığı fark eder. Kendini bilmek, sadece bireysel bir farkındalık değil; aynı zamanda kâinatın sırlarını okumaya ve her şeyde Allah’ın tecellisini görmeye giden bir yoldur. İnsan, özüne yöneldikçe huzuru bulur çünkü kendi içindeki hakikati tanıyan, aslında Rabb’ini tanımaya doğru yürümektedir.

Mevlânâ, insanın hakikati arayışını kuyu kazmaya benzetir: **“Bir kuyu kazar, biraz kazıp bırakır, sonra başka yerde kazmaya başlarsan hiçbir yerde su bulamazsın. Suya ulaşmak için sabırla bir yerde derinleşmen gerekir.”** Bu öğüt, sabrın yalnızca bekleyiş olmadığını; derinleşmek, kök salmak ve içteki kaynağa yönelmek anlamına geldiğini gösterir. Huzur, yüzeyde gezinen geçici bir teselli yerine sabrın köklerinden yükselen kalıcı bir hakikattir. Dünya, fırtınalı bir deniz gibi çalkalanır; dalgalar yükselir, gemiler savrulur. Fakat derinlere inen kimse, orada sarsılmaz bir sükûnet bulur. Huzur, işte o derinliğin sessizliğinde doğan bir nurdur; insanı dışın fırtınasından korur ve içteki hakikate ulaştırır.

İbnü’l-Arabî’nin anlayışına göre, **“Gerçek huzur, ‘ben’ demekten vazgeçip ‘sen’ demeye başlamaktır.”** Çünkü benlik, insanı hakikatten uzaklaştıran ince bir perde gibidir. Nefsin iddialarıyla büyüyen “ben”, insanın hem Rabb’inden hem de hakikatin özünden kopmasına sebep olur. Oysa “sen” diyebilmek yani varlığın kaynağını tek bir kudrette görmek, vahdetin sırrına adım atmaktır. Tasavvufun özü de budur: Kulun kendi varlığını silip Hakk’ın varlığıyla bütünleşmesi. Bu yolculukta insan, kendi sınırlı varlığından soyundukça sonsuz olana yaklaşır. Benlikten vazgeçmek aslında yok olmak değil, gerçek varlığı bulmaktır. Çünkü insan “ben” dediğinde daralar, “sen”

dediğinde ise bütün leme açılır. İŖte huzur, bu teslimiyetin ve birliğin kapısında bulunur.

Sufiler, huzura ulaŖmanın üç ana kapısından bahseder:

- **Zikir:** Kalbi Allah ile canlı tutmak; sadece dilde değil, kalpte sürekli bir Ŗuur hlinde O'nu hatırlamak.
- **Tevekkül:** Elinden geleni yapıp sonucu Allah'a bırakmak. Hz. Mevlânâ Ŗyle der: "İŖini yap, sonra Allah'a bırak; sonuç O'na aittir, senin görevin gayrettir."
- **Rıza:** BaŖına gelen her Ŗeyi, Allah'ın takdiri bilip gönülden kabul etmek.

Huzur, bu üç sır kapısından geçerek gnle iner. Bunu baŖaran kiŖi için dünya bir iek bahçesi olur, l bile cennet kokar.

Huzura giden yolculuk, bu üç sırrın kapısından geçer: kalpte daimi zikiri, gayrette teslimiyeti ve gönülde rızayı taŖımak.

Kant'a göre insan, ahlaki yasaların rehberliğinde davrandığında vicdanında bir tür i huzur ve saygı doğar. Kendi ahlaki sorumluluğunu kabul edip buna göre hareket eden kiŖi, yalnızca ödevini yerine getirmekle kalmaz; ruhunda bir dinginlik ve sükûnet filizlenir. Descartes'ın yaklaŖımı, "**DıŖ dünyaya olan bağımlılığımı azalttığımda ruhum hafifledi.**" ifadesiyle özetlenebilir; dıŖ koŖullardan kopuŖ, zihinsel ve ruhsal bir özgürlüğe açılan kapıdır.

Bu iki anlayıŖ, tasavvufun derinliğiyle birleŖir: İnsan huzurunu, dıŖ dünyanın gelip geçici dalgalarına bağlamaktan vazgeçtiğinde gerçek hakikati ve sarsılmaz skneti kendi iç dünyasında bulur. Huzur ne maddi varlıklardan ne de dıŖsal

koşullardan doğar; o, ruhun kendi derinliklerinde açan, dış etkilere dokunmayan bir hakikattir.

İnsan, her çağda huzuru arar; günümüzde ise bu arayış, şehirlerin karmaşasında, trafik ışıklarının ritminde, ekranların kesintisiz ışığında ve sosyal medyanın sürekli çağrısında sürer. Ararken bazen kaybolur, bazen yorgun düşer; iş toplantıları, bitmeyen mailler, anbean akan haberler zihni bulanıklaştırır, kalbi yorar. Fakat her seferinde dönüp dolaşıp kendine gelir. İçinde taşıdığı ilahi nefesin fısıltısını duyan herkes bilir ki huzur ne ekranın ışığında ne tüketilen eşyada ne de başkalarının onayında saklıdır. O, Allah'ın adıyla başlar; O'nunla kalpte bir nur gibi büyür ve O'na vuslatla tamamlanır.

*İnsan, şehrin karmaşasında, sosyal medyanın çağrısında ve tüketilen eşyanın onayında kaybolur. Oysa zihni bulandıran tüm o gürültünün ötesinde tek bir gerçek fısıldar:
Huzur*

Huzur, kelimelerin bittiği yerde, kalbin Allah'a “evet” dediği anda başlar. İşte o zaman modern dünyanın gürültüsü, klaksonların ve şehir uğultusunun karmaşası, ekranlardan yükselen görsel ve sözel bombardıman durulur; zihnin karmaşası çözüme kavuşur ve insan hem dünyada hem de ahirette gerçek saadeti yakalar. Günümüz insanı, her ne kadar dikkatini sürekli dışa vermeye zorlanmış olsa da ruhun derinliklerine dönmeyi, kendi nefesini, kendi varlığını fark etmeyi öğrendiğinde huzur, betonların ve ışıkların arasında bile bir yaşam biçimi hâline gelir; sükûnet, iç dünyasının en derin köşelerinde bir çiçek gibi açar.

Bir kuşun sabahın ilk ışığında sessizce göğşe süzülmesi gibi insan da yeryüzüne inen en eski arayışla başlar hayata. İçinde eksik bir şeyin peşindedir. Ne bir yolda ne bir şehirde... Belki bir nefeste belki gözlerin ardındaki derinlikte saklıdır aradığı. Her şey tamam gibidir ama bir yerden hep rüzgâr sızır. İçini yoklayan bu meltem sahibini arayan dua gibidir.

Kalabalıklar arasında yürürken bile bazen yalnız hisseder insan. Çünkü yorgunluğu bedenden özge ruhundadır. Göğşe bakar, bir kuş geçer. Denize bakar, bir dalga kıyıya düşer. Her şey gelir geçer... Ama insan, içindeki boşlukta yankılanan o tek sorunun peşini bırakmaz: **“Ben neredeyim?”**

Bir çiçeğin toprağa kök salması ne kadar zaman alırsa insanın da kendine tutunması o kadar zaman alır. Çünkü gerçek

—◆—
Gerçek varlık
sabrıyla kök
salar.
—◆—

yolculuk kalbin içinde açılan izlerle yapılır. Her yaşanmışlık bir iz, her acı bir kazmadır. Derinlere indikçe berrak bir kaynak fısıldar: **“Susuzluğun aslında kendinedir.”**

Bazı duygular vardır, söze döküldüğünde eksilir. Sessizlikle büyür, suskunlukla derinleşir. Kalbin kıyısına vuran o tarifsiz hissin adı yoktur belki ama yankısı her duada duyulur. Bazen bir yağmur damlası olur, kirpik ucuna düşer; bazen bir çocuğun gülüşünde yitip giden bir saflık olarak göz kırpar.

İnsan, kendinden geçtikçe özüne yaklaşır. Kendini susturdukça hakikatin sesi belirir. Çünkü ruh, en çok kabuğunu kırıldığında nurlanır. Acılarla yoğrulan o iç çember, bir gün özünde bir seccade gibi serilir. Ve işte o an kalp bir mihrap olur; içindeki boşluk, bir secde kadar yakınlaşır sonsuzluğa.

Rüzgâr bile bazen başını önüne eğer; gökyüzü ağırlaşır, bulutlar susar. İşte o vakit, insanın içinde başka bir gökyüzü açılır. Kelimeler orada gerekmez çünkü her şey hâl ile anlatılır.